

Сохацька О. М.

доктор економічних наук, професор
Західноукраїнський національний університет
м. Тернопіль, Україна

АУДИТОР VERSUS ІНВЕСТИЦІЙНИЙ КОНСУЛЬТАНТ: ВАРТО ГОТУВАТИ ЇХ ЯК ФАХІВЦІВ В УМОВАХ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ РЕВОЛЮЦІЇ 6.0

Не дивлячись на вплив технологічної революції спочатку 4.0, потім 5.0 і сьогодні 6.0, структура міжнародного інвестиційного ринку не змінюється з часів прийняття Вашингтонського та пост-Вашингтонського консенсусів через створення ООН, МВФ, СБ. Досі на ринку в обігу знаходяться біля 55-70 % боргових фінансових інструментів і лише близько 30-45 % титулів власності, що має враховуватися учасниками ринків, зокрема і при наданні аудиторських послуг. Це є основною особливістю сучасної ринкової економіки, такий собі айсберг (всі всім заборгували астрономічні суми: держави, регіони, бізнес, домогосподарства). Тому при визначенні фінансової безпеки усіх учасників аудитори мають враховувати цей аспект.

Чітко вираженим трендом на міжнародному ринку фінансових послуг, коли для врахування названих вище аспектів та інвестиційних ризиків, аудиторськими фірмами залучаються інвестиційні консультанти, і навіть створюються спеціальні відділи. Це робиться не тільки з метою диверсифікації видів послуг, але і для охоплення нового сегменту, на якому аудитори, як правило, не працюють. Аудитор, аналізуючи первинні документи обліку клієнта, підтверджує або спростовує достовірність фінансової звітності. Безперечно, він бачить боргове навантаження фірми, оцінюючи ступінь внутрішньої фінансової безпеки та ризики, що супроводжують цей процес.

XIV Міжнародна науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
5 грудня 2025 року, м. Тернопіль

Аудитор - це одночасно не тільки ревізор та контролер, він може вказати на внутрішні можливості та загрози для бізнесу клієнта. Але питань власності, її розподілу між стейкхолдерами він, як правило, не розглядає. Це сфера інвестиційних консультантів, які є радниками для клієнта щодо можливої перспективи існування бізнесу загалом. Загальновідомим фактом є той, що інвестиційний консультант має дати відповідь на три короткі запитання:

- 1) тримати (мінімально підтримуючи бізнес);
- 2) купувати (інвестувати, докуповувати частки аналогічних бізнесів, здійснювати злиття/поглинання);
- 3) продавати бізнес якомога швидше.

Відтак, для відповіді на ці запитання інвестиційний консультант працює не тільки з фінансовими звітами. Він має володіти методиками здійснення фундаментального та технічного аналізів. Фундаментальний (базовий) аналіз передбачає: аналіз галузі, в якій працює бізнес клієнта; в цілому оцінити ринок продукції клієнта (сировина, продукція з доданою вартістю тощо; яку частку ринку (національного, міжнародного) займає підприємство; ціни (залежність від курсу валют) експорт/імпорт; законодавчі обмеження, ліцензії, акцизи, система оподаткування; конкурентний статус; інновації, швидкість їх впровадження; участь у Інтернет просторі та соцмережах; якість торговельної марки, впізнаваність бренду; екологічність, корпоративну соціальну відповідальність перед власними працівниками (рівень зарплат та соціальних пакетів) та перед територією, де розміщено підприємство. Саме цей аналіз дає відповідь, як саме отримано фінансові результати, зазначені у звітах. Як бачимо, аналіз такого масиву Big Data з різних джерел займає у інвестиційного консультанта значний за обсягом час. У цьому випадку суттєвою допомогою є такі інструменти технологічної революції 6.0, як машинне навчання та ШІ.

Технічний аналіз передбачає знайомство інвестиційного консультанта з біржовими графіками цін у часі на сировину, що використовує клієнт, валюту (якщо є учасником зовнішньоекономічної діяльності) так і на самі титули

власності (акції) та борги (депозитні сертифікати, облігації, казначейські ноти та векселі, ОВДП, військові облігації тощо). Технічний аналіз уже давно використовує алгоритми ШІ, Big Data аналітику, нейронні мережі, блокчейн-аналіз, хмарні обчислення, аналіз ринкових настроїв, активно впроваджуються квантові обчислення та інші важливі цифрові інновації, зокрема інтелектуальні системи візуалізації даних. Результати цього аналізу дозволять інвестиційному консультанту оцінити ринкову капіталізацію бізнесу (за умови котирування його акцій на біржових ринках) та вартість боргів. Надавати рекомендації щодо структури капіталу та інвестиційної політики загалом, що, своєю чергою, дозволить чіткіше визначити час щодо часток власності (тримати-купувати-продавати).

Вище зазначене, означає, що підготовка аудиторів та інвестиційних аналітиків суттєво відрізняється і здійснюватися має, як в системі вищої освіти, так і через міждисциплінарні магістерські програми, а також через професійну сертифікацію. Саме це має стати предметом обговорення на конференції. Цікавим є погляд ШІ на цю проблему, який проаналізував україномовний контент з цієї проблематики та узагальнив результати з таким трактуванням «На поверхні ці ролі близькі, бо обидві вимагають аналізу фінансової інформації. Але з точки зору принципу незалежності, це – потенційно конфліктні ролі» [1]. Вважаю, що це невірне трактування. Конфлікту тут не може бути, оскільки кожен виконує свою роль, один ревізор, контролер, інший - радник.

Спільна співпраця цих аналітиків можлива, потрібна. і на ринку запит на таких фахівців є значним. Україні потрібно формувати біржові ринки основних активів, для підвищення їх вартості, особливо в контексті вступу до ЄС. Тим більше, що навіть поверхневий Інтернет аналіз послуг аудиторських фірм в Україні показав, що тренд залучення інвестиційних консультантів підтримується у нас навіть в умовах широкомасштабної війни росії. Деякі фірми залучають юристів для аудиту власників, як це практикує фірма «Аудитор. Консультант. Юрист», що працює на ринку з 2007 року і має право виконувати звіти на запит

XIV Міжнародна науково-практична дистанційна конференція
«Облік, оподаткування і контроль: теорія та методологія»
5 грудня 2025 року, м. Тернопіль

Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку та Нацкомфінпослуг [2]. Інші прямо у назви включають консалтинг, наприклад львівська аудиторська фірма «Аудит Консультант», яка працює з власниками контрольованих іноземних компаній, звіти яких є обов'язковими з 2024 року [3].

Підсумовуючи, вважаю, що проблема ця варта обговорення на міжнародній науковій конференції з залученням представників аудиторських фірм, а також профільних науковців, юристів, інвестиційних консультантів, в результаті якого можна сформулювати аналітичну записку для МОНУ та НАЗЯВО щодо їх сприяння відкриттю міждисциплінарних магістерських освітніх програм.

Список використаних джерел

1. Український чат GPT. URL:<https://chatgpt.com/g/g-S8ztDuUKM-ukrainskii-chat-gpt>
2. Офіційний сайт аудиторської фірми ТОВ «АФ» «Аудитор. Консультант. Юрист». URL:
https://youcontrol.com.ua/ru/catalog/company_details/35531560/
3. Офіційний сайт аудиторської компанії «Аудит Консультант» URL:
<https://consulting.lviv.ua/services#kikId>